

Animované historky zo Stanice

(Stanica Žilina-Záriečie: Hana Hudcovičová Lukšů, Dušan Dobiaš, Martin Krkošek)

Ateliéry na Stanici Žilina-Záriečie zďaleka nie sú iba o animovanom filme, ale táto disciplína tu už dávno má zapustené silné korene. Hoci sa nevyhýbame cieľovej skupine dospelých, animované filmy točíme najmä s deťmi, žiakmi a študentami škôl.
www.stanica.sk

Ako **lektori animácie** u nás pôsobili zhruba 2 desiatky filmových a ďalších tvorcov: Martin Krkošek, Pavla Krkošková Byrtusová, Pavel Kahotska (Bielorusko), La Aramisova, Peter Pikna, Daniela Krajčová, Lucia Pazderková, SeEun Lee (Korea), Erik Bartoš, Alica Gurínová, Peter Snadík, Peter Kotrha, Adam Hanuljak, Sam Rees (UK), Iuri Bursulaia (Gruzínsko), Martu Hlavajová, Hana Hudcovičová Lukšů a Dušan Dobiaš.

Stručná história projektov využívajúcich techniky animácie

2000 - 2002

Prvý animáč s deťmi sme točili okolo roku 2000, ešte na naozajstnú filmovú surovinu - **16 mm film**. Mal krásny príbeh - o vajíčku, ktoré sa odkotúľalo z dvora a prešlo celým vesmírom - nebol však nikdy celkom dokončený. Pracovne zostrihaný ostal visieť na zabudnutej VHS-ke a v pamätiach detí, ktoré ho celý rok kreslili, natáčali aj zvučili. Z vtedy malých školákov sú dnes mladí dospelí ľudia.

2003 - 2010

S nástupom fotografických **digitálnych technológií** sa všetko zrýchlilo a zjednodušilo a naše trikové a animované filmy začali pribúdať jeden po druhom: V kocke (2003), Trailer (2007), Prispôsobivá ryba (2008), Prestretý stôl (2009), Nespokojný televízny diviak (2010), Historky zo Stanice (2010), Ako sa pralo na Záriečí (2010). Každý z dokončených filmov predstavuje určitý koncept skupinového zapojenia a práce - filmy spájajúce viacerých tvorcov a použitých techník sa stávajú tiež encyklopédiou rôznych štýlov a možností animácie.

Koncom roku 2010 sme filmy z rokov 2007-2010 vydali na súbornom **DVD Historky zo Stanice**, ktoré sa nám tiež podarilo pribalit' ako prílohu štvrtého čísla slovenského časopisu o animácii Homo Felix, keďže toto ich vydanie malo tému "Animovaný film a deti".

Prispôsobivá ryba: <https://www.youtube.com/watch?v=LKGdtC3P71Y>

Nespokojný televízny diviak: <https://www.youtube.com/watch?v=E3zrZEhx-2M>

2011 - 2015

S pokročilejšími technológiami aj zručnosťami lektorov sa natáčalo čoraz viacej filmov ročne – najmä krátkych filmov a žiackych cvičení (detské krúžky, sympóziá, programy pre ZŠ a ZUŠ). Námetovo sme od roku 2011 pracovali na kratších filmových skiciach ilustrujúcich **súčasný detský folklór**. Ako východiská sme brali spontánne detské slovesné útvary – riekanky, jazykolamy, strašidelné historky, urbánne legendy. S animáciou sme pracovali tiež **v reálnom čase** a formou **VJ-ingu** do živo hranej hudby (meotar, fólie, plôškové hýbadlá, sypké materiály a piesok). V roku 2011 sme vytvorili divadelný projekt **Limbo reloaded** s využitím kombinácie tieňohry a animácie z počítačovej hry Limbo. V práci na filmoch pribudli dielne venujúce sa nahrávaniu a

spracovaní zvukovej stopy a deti čoraz viac mnohé z filmov aj montujú a postprodukujú. Posledným väčším projektom je film **Realita Noci** (leto 2014), ktorý bol podobne natočený počas týždenného letného workshopu. Momentálne nie sú roztočené žiadne veľkofilmy, ale snažíme sa, aby sa animované workshopy vyskytovali pravidelne v našej ponuke - v roku 2015 realizujeme sériu premietaní animovaných filmov spojenú s rodinnými workshopmi.

Prevažná väčšina animovaných filmov vzniká na workshopoch v procese skupinovej tvorby, pár jednotlivcov však využilo aj možnosť využívať naše technické a priestorové vybavenie na realizáciu vlastných autorských filmov.

Mnohé kratšie filmy obdobia posledných 4-5 rokov sa dajú nájsť na staničnom Youtube, na zverejnení ďalších sa pracuje. Najpozzeranejšie video zo všetkých našich príspevkov je krátkučká detská animácia, parafráza na známu popovú detskú pesničku **Môj malý pes Bobby**.

Spievanky: *Môj malý pes Bobby*: <https://www.youtube.com/watch?v=jaqBAzz3o98>

Babka a čert: https://www.youtube.com/watch?v=IHQLi_NpNFw

6.A animuje na Stanici <https://www.youtube.com/watch?v=rGRfZOBMPk>

Rozprávky z prípravky (ZUŠ) <https://www.youtube.com/watch?v=ezcP1PKpQaE>

Realita noci: <https://www.youtube.com/watch?v=YmKuxQFfNfg>

Kino Kukadlo / Animáčky zo Zlína - workshop:

<http://www.stanica.sk/2015/01/deti-animovali-dinosaurov/>

Projekt Historky zo Stanice (2008-2010)

Projekt Historky zo Stanice dokončený v roku 2010 predstavuje náš zatiaľ najrozsiahlejší filmový počin s účasťou približne stovky tvorcov v detskom veku. Na základe zvoleného námetu, zapojenia historického kontextu, spôsobom zapojenia detí aj dotiahnutím výsledkov do formy výslednej DVD publikácie predstavuje inšpiratívny koncept vzdelávacieho projektu pre rôzne kultúrne organizácie.

Námet/príbeh

Námetom filmu bol reálny spomienkový rozhovor a video natočené s pôvodnými obyvateľmi Stanice - starým manželským párom v už pokročilom veku okolo 90 rokov. V autentickom rozhovore následne doplnenom rodinnou faktografiou sa podarilo načrtnúť realitu aj poetiku obdobia od konca štyridsiatych rokov až po rok 2003, kedy Stanicu boli nútení definitívne opustiť. Naše občianske združenie ich potom v opustených priestoroch čoskoro vystriedalo a zrekonštruovalo budovu zastávky na dnešné kultúrne centru Stanica Žilina-Záriečie.

Scenár filmu bol výborne literárne pripravený, ale pre účely filmu sa ešte modeloval spolu s deťmi. Pri spracovaní filmu sa nakoniec výborne stretla a skombinovala senilne naivná výpoveď starých ľudí v úctyhodnom veku s naivitou detí objavujúcich a predstavujúcich si príbehy minulosti. "Rodina M.", ktorej sa príbeh priamo dotýka (deti a vnuci manželského páru) výsledný film prijala s dojatím a nadšením ako "úplne vystihujúci ich spomienky".

Do osobných a rodinných spomienok zasahujú a podfarbujú ich základné fakty lokálnej aj európskej histórie - celá linka 20. storočia - budovanie železnice, II. svetová vojna, v druhej polovici storočia rozrastanie mesta, urbanizmus.

Realizácia

Film sme realizovali 3 roky vo viacerých skupinách detí - približne 1 školský rok fungovalo systematické natáčanie s malou uzavretou skupinou účastníkov kurzu animácie a intenzívne sme natáčali tiež s dvoma ďalšími skupinami v rámci dvoch detských letných sympózií. Na filme tiež výtvarne spolupracovali a dotáčali ho ďalšie skupiny detí - krátkodobé školské exkurzie z miestnych ZŠ a žiaci ZUŠ - výtvarného a tiež dramatického odboru. Dohromady sa projektu zúčastnila približne stovka detí a zhruba desiatka dospelých lektorov.

Réžia filmu bola kolektívnou štafetou, podávanou medzi deťmi aj dospelými, tvorivo sme sa snažili pracovať so všetkými situáciami, ktoré sa v procese vyskytli. Každý z účastníkov a každý z lektorov vniesol do filmu svojský výraz - miestami je viac premyslený a prepracovaný a lektorsky dotiahnutý, miestami veľmi spontánne vyjadrený a prevedený v možnostiach príslušiacich detskému tvorcovi. V konečnom dôsledku to vytvára pestrú mozaiku výtvarných štýlov ale aj animátorských prístupov.

Presahy do učebných osnov

Výtvarná a mediálna výchova - kreslenie, plošková stop-motion animácia, pixilácia, počítačové efekty a postprodukcia - výsledný film dobre poslúži aj ako prehľad rôznych animátorských techník.

Projekt II. svetová vojna (dioráma a animácia bojov v II. svetovej vojne), ktorý vo filme tvorí časť inrodukcie do životného príbehu rodiny M., sa ako ukážka výtvarného projektu spojeného s históriou dostal do slovenskej učebnice Výtvarnej výchovy pre 5. ročník.

Dejepis - obsah filmu vhodne korešponduje s učebnými osnovami dejepisu - deti v 5. ročníku začínajú témou prepojenia svojej osobnej a rodinnej histórie - skúmaním rodinných albumov, rozhovormi so svojimi rodičmi a starými rodičmi a rozprávaním o dôležitých spoločenských udalostiach a postupne sa dostávajú k lokálnej aj širšej histórii.

Výstupy

Film sme slávnostne premiérovali na konci roka 2010 a stal sa pôsobivým animovaným dokumentom o histórii miesta a kultúrneho centra Stanica. Výsledok sme sa spolu s ďalšími filmami rozhodli vydať na súbornom DVD podchycujúcim viacero fenoménov - históriu našej Stanice aj celej rajeckej trate a tiež naše rozsiahle projekty animácie s deťmi. DVD približne 3 roky fungovalo ako vďačný suvenírom zo Stanice, v súčasnosti je vypredané.

Animovaný dokument Historky zo Stanice sa nám osvedčil tiež ako prezentačný produkt vhodný na tvorbu ďalších programov pre školy aj pre ďalšiu verejnosť. V rámci uvedenia do problematiky nášho miesta pre návštevy alebo školské exkurzie nemáme lepší spôsob na objasnenie ako zhliadnutie tohto filmu. Premietaním filmu príležitostne doplníme rôzne detské a rodinné akcie na Stanici alebo workshopy animovaného filmu. V tomto kontexte nás teší pozorovaný fakt, že film vytvorený deťmi je so záujmom a s rešpektom prijímaný detskými divákmi, ktorí sa na jeho výrobe nepodieľali.

Historky zo Stanice: <https://www.youtube.com/watch?v=HtyyDDwkaCE>